

Javaslat

**„A pusztaszabolcsi Szent Imre római katolikus templom
barokk orgonája”
települési értéktárba történő felvételéhez**

Készítette:

Csányiné Pergel Andrea (név)

..... (alíírás)

Pusztaszabolcs, 2014. május 20. (település, dátum)

(P. H.)

I. A JAVASLATTEVŐ ADATAI

1. A javaslatot benyújtó (személy/intézmény/szervezet/vállalkozás) neve:

Pusztaszabolcsi Hagyományőrző és Hagyományteremtő Alapítvány

2. A javaslatot benyújtó személy vagy a kapcsolattartó személy adatai:

Név: Ádám László

Levelezési cím: 2490 Pusztaszabolcs, Velencei út 1.

Telefonszám: 06-70-32-80-517

E-mail cím: pusztaszabolcsi.hagyomany@gmail.com

II. A NEMZETI ÉRTÉK ADATAI

1. A nemzeti érték megnevezése

A pusztaszabolcsi Szent Imre római katolikus templom barokk orgonája

2. A nemzeti érték szakterületenkénti kategóriák szerinti besorolása

☐ agrár és élelmiszergazdaság	☐ egészség és életmód	☐ épített környezet
☐ ipari és műszaki megoldások	☒ kulturális örökség	☐ sport
☐ természeti környezet	☐ turizmus és vendéglátás	

3. A nemzeti érték fellelhetőségének helye

4. Értéktár megnevezése, amelybe a nemzeti érték felvételét kezdeményezik

- települési   tájegységi   megyei   külföldi magyarság

5. A nemzeti érték rövid, szöveges bemutatása, egyedi jellemzőinek és történetének leírása

A pusztaszabolcsi Szent Imre római katolikus templom barokk orgonája

Az orgona története a XVII-XVIII. század fordulójára nyúlik vissza. Eredetileg az esztergomi ferences Szt. Anna templomban állt. A hangszer építőjét és pontos építési idejét nem ismerjük (? 1700-1739) Első igazolható formájában egymanuálos, pedálos, hátuljátszós hangszer volt. A szelet az orgona aljába helyezték, szíjhúzással működtetett ékfűvók szolgáltatták. Szekrényét valószínűleg 1739-ben festették le először, hátoldalára a következő – eddig meggyőzően meg nem fejtett – szöveget írták: 17 R. Abo.39; M.Inno V.. Magyarországon egyedülálló módon az oldalsó és hátsó kivehető ajtókra természeti jeleneteket ábrázoló festmények kerültek.

1778-ban a rajeci Jan Pazicky (Pazsiczky), egy 120 éven át működő felvidéki orgonaépítő-dinasztia alapítója az orgonát kétmanuálossá alakította, alépitményébe, az ékfűvók helyére – az újabb kor stílusának megfelelő homlokzattal – 6 regiszteres pozitívot épített, és a pedált is két regiszterrel bővítette. A XIX. században a két manuálművet szétválasztották, a pozitívot eredeti homlokzatának felhasználásával külön szekrénybe helyezték, a hangszer új önálló

játszóasztalt kapott. Az orgona 1941-ben 3000 pengőért, újsághirdetés útján került Pusztaszabolcsra az akkor újonnan épült templomba. Szállítását és felállítását Tattinger János érsekújvári orgonaszerelő végezte. Az új pusztaszabolcsi templom és régi orgonájának szentelése 1941 őszén történt. A háború utáni időkben sem pénz, sem anyag, sem megfelelő szakember nem volt a javításhoz, az ezredfordulón a hangszer a pusztulás határára került. 2002-ben a Nemzeti Kulturális Alap műemlékorgona-restaurálási programja segítségével kezdődhetett meg az orgona megmentése. A munkálatok célja a Pazsiczky által létrehozott barokk, hátuljátszós forma restaurálása, illetve a még fellelhető analógiák alapján történő rekonstruálása volt. A XVIII. század eleji szekrény csaknem 100%-os, a XVIII. századi sípmű mintegy 90 %-os állapotban fennmaradt, akárcsak a főmű és a pedál korabeli mechanikája.

2003-ban a Kulturális Örökség Hivatala műemlékké nyilvánította. A 2004-re elkészült hangszer Magyarország legrégebbi és legteljesebb állapotban megőrzött, kétmanuális nagyorgonája. Az orgonát megőrizte az utókor számára a pusztaszabolcsi hívők közössége, és soha nem tettek le arról, hogy a hangszert restaurálják. Állhatóságuknak köszönhető, hogy végül sikerült forrást találni a munkák elvégzéséhez. Ebben nagy szerepe volt az egyházközség tagjaiból alakult Kulturális Értékmentő Egyesületnek és elnökének, Csányiné Pergel Andreának.

A restaurálást szervezte és lebonyolította Baltási Nándor esperes plébános. A restaurálás kivitelezője a Varga Orgonaépítő Kft. volt, Varga László orgonaépítő mester vezetésével. Szakértőként közreműködtek Solymosi Ferenc, Hock Bertalan és Sirák Péter. A szekrény felújítását Schwartz Rezső, a táblaképeket Jeszeniczky Ildikó és Perjés Edit restaurátorok végezték.

(Hock Bertalan nyomán)

A már kész orgona avatási ceremóniája 2004. július 24-én, a Szabolcs Napok megnyitóján, ünnepélyes keretek között zajlott. A templom teljesen megtelt, hiszen vallási hovatartozás nélkül, nagyon sokan vettek részt ezen a felemelő eseményen, ahol a nyilvánosság előtt először szólalt meg a város barokk orgonája. Az avatási szentmisét és a megszentelést Radics Dávid OFM, az Esztergomi Ferences Templom templomigazgatója végezte. Pusztaszabolcs plébánosa ekkor Baltási Nándor esperes-plébános volt. Az ünnepi mise után a Boldogasszony Községi Házban folytatódott a rendezvény megnyitója, melyet kötetlen beszélgetéssel egybekötött vendégség zárta.

Az orgona ma már nemcsak szentmiséken, hanem orgonakoncertek alkalmával is megszólal a zeneszerető közönség nagy öröme. Hangzása csodálatos, a templom akusztikája tökéletes, az orgonából áradó zene mindenütt egyformán jól hallható.

6. Indoklás az értéktárba történő felvétel mellett

Egy maroknyi, mindenre elszánt pusztaszabolcsi patrióta elhatározása, - hogy restauráltatják az orgonát, hogy megkísérlik keletkezési titkát kideríteni és két évszázadnyi odüssziáját megfejteni -, megvalósulni látszott. A 2004-re elkészült és megszentelt hangszer, Magyarország legrégebbi és legteljesebb állapotban megőrzött, kétmanuális, barokk, nagyorgonája. Az orgonát megőrizte az utókor számára a pusztaszabolcsi hívők közössége, és

mint értéket örökösen hagyják a jövő nemzedékének. A történetéről és magáról a hangszerről készített összefoglaló egyértelműen alátámasztja, hogy helye van az értéktárban.

7. A nemzeti értékkel kapcsolatos információt megjelenítő források listája (bibliográfia, honlapok, multimédiás források):

Pusztaszabolcs Község Évkönyve

Pálházi Zauzsanna: Orgonakönyv / Községtörténeti füzetek 3.

Pusztaszabolcsi Értéktár 2010

www.pusztaszabolcs.hu

8. A nemzeti érték hivatalos weboldalának címe: www.barokkorgona.hu

III.

MELLÉKLETEK

1. Az értéktárba felvételre javasolt nemzeti érték fényképe vagy audiovizuális-dokumentációja

Hátuljátszós, kétmanuális orgona a karzaton

Madaras-virágos festmény az orgona oldalán

2. A Htv. 1. § (1) bekezdés j) pontjának való megfelelést valószínűsítő dokumentumok, támogató és ajánló levelek
3. A javaslathoz csatolt saját készítésű fényképek és filmek felhasználására vonatkozó hozzájáruló nyilatkozat

Nyilatkozat

Nyilatkozom, hogy a Pusztaszabolcsi Hagyományőrző és Hagyományteremtő Alapítvány számára az átadott fényképek és leírás felhasználásához hozzájárulok.

Pusztaszabolcs, 2014. május 20.

.....

Csányiné Pergel Andrea